

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nicolai Svsii E Societate Iesv Opvscvla Litteraria

Suys, Nicolas

Antverpiae, 1620

II. Quid stylus apud oratores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69342)

sua; quo facto omnem actionem euertit. Præclare
 Politianus triuiales Horatij commentatores *Polis.*
 explodens rem describit ipsam. *Stylum*, in-
 quit, *vertere, est inducendi expungendiq; causâ,*
partem exacuminatam surrigere, quâ scribimus; al-
terâ, quâ retusior est aut latior, proclinatâ, & scri-
ptis delendis impactâ. Idem enim munus censo-
 rium versus stylus in cera obtinet, quod in
 membranis spongia. Hic vsus est, hæc utili-
 tas, eademque causâ cur pro scribendi gene-
 re vsurpetur. De quo cum mihi scribendum
 sit, quæ enucleatius de antiquorum pingendi
 ratione dici possint consultò præteriens, in
 eam quâ nactus sum prouinciâ, me confero.

CAPVT II.

Quid stylus apud oratores.

QUOD præclare Tullius de philosophis
 quibusdam, hoc ego de philologis no-
 stris disertè commemorare possim: *Urbem Cicero.*
philosophie, mihi credite, proditis, cum castella
defenditis. Dum enim alij in eloquentia siue
 stylo, quæ spectatissima eloquentiæ pars est,
 nihil præter verba expendunt; alij solos nu-
 meros ad examen vocant: & hi membra car-
 punt, illi periodos circumducunt; ipsam sua-
 dam medullitus complecti sibi videntur, &
 nihil interim præter

Nubes & inania captant.

Quæ-

Quenam hodie in scholis frequentior cantilena, quàm eorum, qui oratorum præcepta in fasciis, tanquam pueriles delicias descripta circumferentes adolescentum sese auribus inculcant, atque illud ingerunt assiduè: Hoc verbum Ciceronis non est; istud est: qui quæ in scientiæ suæ larario vni Nizolio aram dedicant, & statuam *ἔλωτ' ἀγαλμάπον*: huic sacra faciunt; nulli alteri. Atqui hæc quidem à me dicta, non vt Ciceronem è manibus excutiam, quem pertinaci studio vlnis & sinu toto fouendum arbitror; sed vt intelligatis me istos homulos, qui verba & voculas Ciceronis sectantur tantùm & aucupantur, non magis laudare, quàm Cicero, si coràm esset, laudaret ipse. Nec immeritò nuper in Satyra Menippæa sale atque aceto lautè inuitatus fuit, qui alium auctorem quinque solidos annos gloriatur se vidisse nullû: qui quæ velut in pistrinum oratorem detrudere conatus est: vbi voces & syllabas & litterulas assiduo labore molere & cribrare non desinat. Cupio exercitiâ in verbis deligendis puerorum industriam: atque in Ciceronis hortulis, vbi efflorescunt amœna maximè & innoxia, studiosè decerpi percipio. Agnosco, vt cum Oratore loquar, quasi solum quoddam & fundum esse verborum vsus, & copiam bonorum: sed in quo ædificet orator, & in quo adiungat artem. Nego itaque stylum in solis
 verbis

*Longo-
lius is
est in o-
rat.
Freigij.*

*Cic. l. 3.
de orat.*

verbis cernendum esse. Atque hoc etiam
 cenſeo, non id ſufficere, vt legitimus habeatur,
 ſi ſyllabarum omnium numeros ad cal-
 culos Ciceronis exigat. Suffragantur mihi
 Quintiliani verba: *Otioſi atque ſupini, ſi quid*
modo longius circumduxerunt, iurant ita Cicero-
nem locuturum fuiſſe. Noueram quosdā, qui ſe pul-
crè expreſſiſſe genus illud caeſtis huius in dicendo
virī ſibi viderentur, ſi in clauſula poſuiſſent, Eſſe vi-
deatur. Quorum hodie inficetiſſimorum ho-
 minum tam improbè ſecta propagatur, vt ſe-
 piùs hanc clauſulam decantent adoleſcen-
 tes, quàm piſſacus ſuum *χαῖρε*. Cùm tamen
 illa ipſa ſit, ob quam ille ipſe in dicendo deus
 grauiffimorum virorum acerrimam olim cē-
 ſuram euadere non potuerit. Dialogiſtam le-
 ge iudicio eximium, & dictione non ineptā
 cauſas corruptæ eloquentiæ indagantem.

Apud hunc Afer: *Nolo irridere Rotā fortuna,* &
Ius Verrinū, & illud tertio quoque ſenſu in omni-
 bus pro ſententia poſitum Eſſe videatur. Nam & hoc
 inuitus retuli, & plura omiſi: quæ tamen ſola mi-
 rantur atque exprimunt hi, qui ſe antiquos orato-
 res vocabant. Nolo recensere cætera, quæ flo-
 rentiſſimus Rhetor in *ἰδιωτισμῶς* ridicula-
 rum ſimiarum declamitat. Fruſtra non ſum,
 ſi illud conſtitutum ſit, nec verba ſolūm, nec
 numeros, nec vtraque ſocialiter ſtylum aptè
 integreque conformare: quæ in auctoribus
 mirantur vnicè, quibus ſufficit, *Imaginem vir-*

tutis

Quint.
lib. 10.
cap. 2.

Tacito
adſcri-
bitur o-
pus, ego
vindi-
cias
Quin-
tiliano.

Quint.
lib. 10.
cap. 2.

cutis effingere, & solam, vt sic dixerim, cutem, vel potius illas Epicuri figuras, quas è summis corporibus dicit effluere. Venio iam ad orationis colores, & lumina, & opulentissimo ab ingenio deprompta cimelia, quibus nobilissimi viri scripta sua iucundissime exornarunt. Quæ cum requiram maxime, tum eorum acerri-
mè imprudentiam castigare velim & insolentiam, qui in scholas quasdam, & communes locos ea digerentes, sanam orationis frugalitatem ita faciunt, vt non luxuries tantum Asiatica, sed adipalis cuiusdam abdominis portentum sobrio iudicio risum & indignationem moueat. Ita plerumque fit, vt, quod spectatissimum in rebus omnibus esse deberet, prauo quorundam vsu despiciatissimum esse incipiat. Sed iam manum mihi iniicit, & ad se reuocat styli descriptio. Donatus ad Terentii prologum, atque eum præsertim versum,

Diuersæ oratione sunt factæ, & stylo;

Oratio, inquit, in sensu, stylus in verbis: oratio ad res, stylus ad verba. Quàm bellè pro nostris illis litteratoribus & grammatistis, qui Rhetorum tamen nomine se venditant! Ego verò rem omnium grauissimam, & in qua omnis eloquentiæ cardo versatur, tam expedite profligare me non posse fateor. Quare picturam quandam & imaginem proponendam mihi prius arbitror, vt in rei ipsius cognitionem facilius deueniamus. Quemadmodum imperator

rator exercitum, sic orator dictionem instruere debet. Verba deligenda sunt: eadem, velut in manipulos, cohortes, legiones, sic in commata, membra, periodos distribuenda: hæreant in castris, proficiscantur in agmine, stent in acie. Denique vario troporum & figurarum apparatu instructa refulgeat oratio: vel venustè ad palæstram adornata, vel seriis armis, non sine nitore tamen & cultu induta, vt cum docet, delectare & mouere non negligat. Hæc in stylo spectanda sunt vniuersa. Quem vt pressius definiam in animum inducere non possum. Rarò definitio ab arte clara est & dilucida. Stylum agnosco elocutionis indolem quandam, quæ passim vigorem & vitam exerit, sed difficulter cerni potest, dum vbique est, & nullibi: vt anima in corpore. Neque quisquam hoc meum pronuntiatum à ratione multum aberrare calumniatur. Non alienus à me Cicero: *Ornatur igitur oratio primùm, quasi colore quodam & succo suo.* *In quo spectandum maximè, quod caput artis est, decere; & tamen arte exprimi non potest.* Hoc si animaduertissent nuperi quidam scriptores, non tantum chartæ inquinassent, vt solis verbis Ciceronianum fingerent, aut solis numeris, aut nescio quibus alijs, ad rem quidem spectantibus, sed non quibus virtus ipsa spectetur maximè. Nec plura. Id protectò est *maximè notandum, & de hoc minimè est facile præ-*

B

ciperes

cipere: in quo cuiusque styli vis potissimum consistit, aut quis eam potissimum vim affectus esse dicatur.

CAPUT III.

Qualem prisci diuersitatem styli agnouerint, & unde eiusdem diuersitatis origo.

NUllum adeò ad instar veri humanam formam vel cælo sculptorem, vel penicillo exprimere potuisse pictorem arbitror, quàm oratio animi quasi vultum, & aliam aliorum frontem depingit, atque auditoribus spectandam exhibet integerrimè. Vetus Solonis dictum: Τὸν λόγον εἰδῶλον εἶναι τῶν ἔργων. Quare non immeritò Socrates, cùm de adolescente sibi ignoto iudicium ferre rogeretur, dixisse fertur, *Loquere, adolescens, vt te videam.* Neque familiaribus tectorum angustijs illud philosophiæ scitum includi debet: ibi enim elucere solet maximè, vbi oratio præcipuè dominatur. Quare non accusatoriè aut animo propter contentiones infesto, de Antonio scripsisse videtur Orator: *Itaque omnibus est visus, vt ad te antea scripsi, suo more vomere, non dicere.* Ita, inquam, fieri solet; ita mecum Plato sentit: Οἱ ὁ λόγος, ποῖός τ' ὁ τρόπος. Hæc caussa est præcipua in stylo diuersitatis. Atqui adeò eandem ob caussam non sine Apolline

*Cicero
epist.
Famili.
lib. 12.
epist. 2.
Plato.*